

İDARE MERKEZİ
ANKARA, İstanbul Caddesi
Maarif Eminliği yanında

İSTANBUL BÜROSU
İstanbul, Ankara Caddesi
No — 87

HAYAT

Fiatı her yerde 15 kuruş
seneligi, posta ile 7,5 Türk Lirası
(Ecnebi Memleketlere 7,5 Dollar)

Abona ve ilan için İstanbul
bürosuna muracaat edilir
Yazı işlerinin mercii Ankara
merkezidir

Hayata, daima hayata.. Dünyaya daha çok hayat katalım!

— NIETZSCHE —

Cilt: V

Ankara, 18 Nisan, 1929

Sayı: 125

Musahabe

Edebiyatımızın Yolu

— Yunus Emre'nin çocuklarına —

15 nisan 1929 günü, edebiyat tarihimiz için adeta yeni bir merhale oldu...

Büyük millî şairimiz «Yunus Emre» nin hatırasını taziz için memleketin her bucağında ihtifaller tertip edilen bu 15 nisan gününün ehemmiyeti, sadece, altı asır evvel ölmüş bir büyük adamımıza karşı gösterdiğimiz hürmetten mi ileri geliyor? yoksa Yunus'un yeni bir şaheseri mi ele geçti? hayır... Bugünün asıl ehemmiyeti, bütün gençlik kendi ana diline, millî edebiyatına karşı duyduğu derin iştiyakı en canlı, en heyecanlı bir şekilde izhar etmesinde oldu. Türk gençliği, halka doğru gitmenin, halkın ruhunda yaşayan nihayetsiz güzellik menbalarını arayıp bulmanın, millî hayatı, millî harsi korumak için yegâne yol olduğunu, bu muazzam ihtifallerle açıkça gösterdi.

Türk edebiyatı asırlardan beri kâh Arap-Acem edebiyatları, kâh Avrupa edebiyatlarını taklit etti; diğer bir tabir ile kendi ruhunu o kalıplara dökmeğe çalıştı. Bu vadide eski yeni bir takım büyük san'atkârlar yetiştirmiş olduğumuzu haklı bir gurur ile iddia edebiliriz: «Nevai», «Füzuli», «Nedim», «Hamit» gibi...

Fakat gençlik bu büyük şairleri tazizden daha evvel, «Yunus Emre» gibi bir halk şairine, okumuşların asırlarca «sadece bir derviş», «ehemmiyetsiz bir ilâhici» addettikleri bu ilâhî san'at-kâra karşı meftunluğunu gösterdi. Çünkü «Yunus» ilâhilerini halkın öz dilile, ve tamamilen halk edebiyatından, halk zevkinden ilham alarak yazmış, ve böylece millî edebiyat ceryanının, edebiyatta halkçılığın en büyük mümessili olmuştur. «Milliyet» ceryanının bu şuurlu devrinde, «millî dil» ve «millî edebiyat» iştiyakı bütün ruhları doldurduğu bir sırada, gençliğin «Yunus» a karşı böyle bir hürmet göstermesi pek tabii değil midir?..

Şu son senelere kadar, «Yunus» un büyük bir şair olduğu kimsenin hatırına gelmemişti. Yalnız tekke adamları ona bir şair değil, daha ziyade bir mutasavvif sıfatı ile kıymet veriyorlardı. Okumuşların halk edebiyatına, halk şairlerine, halk zevkine karşı asırlardan beri besledikleri istihfaf ve istihkardan «Yunus» ta kurtulmıyordu. Hatta bundan on oniki yıl evvel «Türk edebiyatında ilk mutasavvifler» in

büyük bir kısmını «Yunus» a tahsis ederek ona «Büyük millî şair» unvanını verdiğim için, edebiyatçılarımızın bir çoğu bana gülmüşlerdi... Zaman, bu meselede kimin haklı olduğunu meydana koydu. «Yunus» un eski bir hayrani sıfatı ile, bu son ihtifallerden duyduğum saadeti anlatmağa muktedir değilim! millî şuurun inkişaf etmediği «Kozmopolit» devirlerde, halk ile hiç alâkası olmıyan sözde «münevver»lerin idrak edemediğini, bu günkü gençlik bütün ruhile duyuyor. «Millî şuur» un inkişafına bundan daha kuvvetli bir delil olabilir mi?

Büyük bir emniyet ve memnuniyetle tekrar ediyorum: 15 nisan 1929 günü, edebiyat tarihimiz için yeni bir merhale olacak... Bu ihtifallerin genç san'atkâr ruhlarında uyandıracığı heyecan, bize yarının asıl millî şairini yaratacak... Temiz ve ilâhî Türkdilinin asıl şiirini yaratarak bize hakikî Türk şiirinin zevkini tattıracak bu «Yunus Emre çocukları» nı ben şimdiden selâmlıyorum.

KÖPRÜLÜZADE M. FUAT

Haftanın Büyük Hadiseleri ve Akisleri

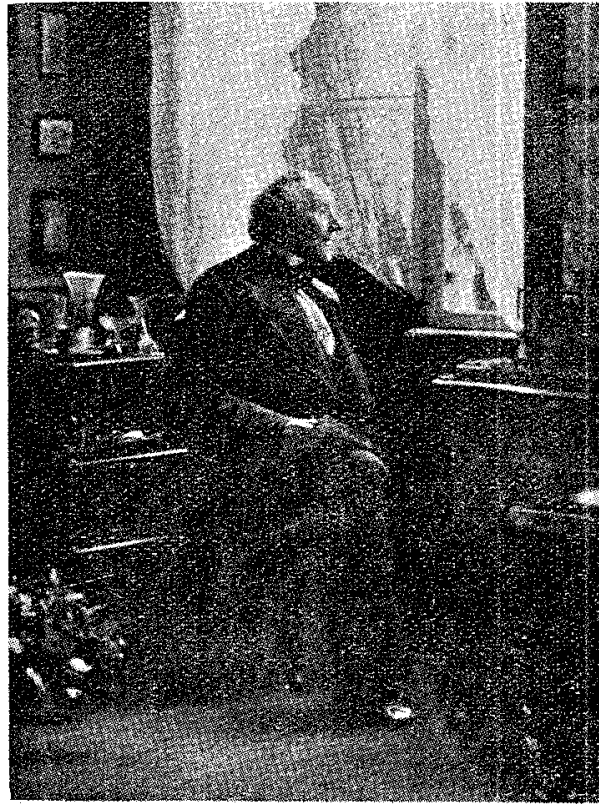
Andersen'in Elishleri

Bütün dünyada ve bilhassa çocuklar arasında, Hans Andersen'i tanımayan pek azdır. Çocuklar için çok nefis ve meraklı hikâyeler yazmış olan bu büyük Danimarkalı muharririn bir kısım hikâyeleri türkçemize de tercüme edilmişti. Bu sahifelerde onun mesai odasında alınmış en son resmile, kendi eseri olan bir kısım eliş nümunelerini görüyoruz. Geçen sene Elith Renmert tarafından Danimarka'da intişar eden «Hans Andersen» ismindeki eserin İngilizce tercümesinden alınmış olan bu nümuneler muhayyile ve kudretinin vüsatini gösterir. Danimarka'nın tanınmış bir muharriri tarafından yazılmış olan bu biyografi'de Andersen'in bütün hayatı tasvir edilmiştir.

Peri masalları mübdiinin kendi hayatı da bir peri masalıdır. Büyüdüğü zaman bütün dünyanın edebî hayatında bir mevki ve şöhret kazanan bu çocuğun babası bir fakir kunduracıydı. Ölümünden bir ay evvel (1875) kendisini ziyaret eden sir Edmunt Gosse onu - yukarıda bahsettiğimiz biyografi kitabında - şu suretle tarif ediyor: «Hans Andersen'in yüzü bir köylü yüzüdür. Uzun bir hassasiyet ve kültür hayatı ondan, toprağın resmettiği dünyayı silememiştir. Fakat onun

içinden nebean eden vuzuhun nasıl bir anda yüzünü kapladığını görmek insanda hayret uyandırır. O bir defa konuştuğu bir kere o tebessüm ettiği zaman, dehası meydana çıkar.»

Kitabın muharriri (M. Renmert) Andersen'in yaptığı elişleri hakkında da şu sözleri söylüyor. «Evde ve dışarda çocuklar onun peşini bırakmazlardı. Kopenhag'da aileleri ziyaret ettiği zaman

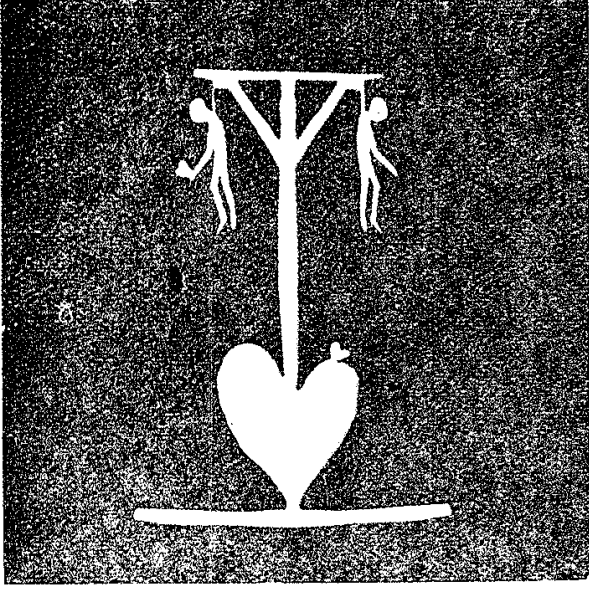
Hans Christian Andersen

vaktının büyük bir kısmını çocuklarla geçirir ve saatlerce yanlarında oturduğu zaman onlara peri masalları anlatır ve büyük muvaffakiyetle kestiği kâğıtlardan şekiller yapardı: Dansöz, canbaz yel değirmeni ve leylek profilleri gibi. Kitabın başka bir yerinde

de şu sözler vardı.: «Andersen'in zengin muhayyilesi, onun muttasıf olduğu bir çok fitrî kabiliyetlerde de kendini göstermiştir. O herkes tarafından bilinen, kâğıt kesmedeki kabiliyetini daha çocuk iken, annesinin kırpıntı bahçesindeki renkli güzel kumaş parçalarından, oyuncakları için elbiseler dikerken tecrübe etmişti. Andersen'in büyük ellerinde ufak kâğıt parçalarının aldığı narin ve zarif şekilleri görmek insanı hayrete düşürmek için kâfidir.»

Buradaki resimlere bakacak olursak onun maharetini takdir ederiz. Bir kalp üzerinde yükselen darağacına asılmış iki aşk mahkûmu; bir ip üzerinde danseden çiftler; kâğıttan örülmüş bir dantela üzerinde (Marie) yazısı; iki ağaç ortasında akan bir ırmak, ağaçlarda danseden bir kadın, ağaçlar üzerinde leylekler ve yuvaları; başka bir peri masalı: sihirli bir ağaç ve önünde hayrete düşmüş bir adam... İşte onun cazip san'atından bir kaç nümune !

Görüyoruz ki Hans Andersen, tam manasile çocuk ruhunu anlamış ve onların seviyesine inebilmiş hakikî bir san'atkârdır. Onun cihanşümül şöhreti dehasına lâayık bir mükâfattır,

*Kalp üzerinde darağacına asılan
iki aşk mahkûmu.*

*Meşhur çocuk ve peri
masalları ; muharriiri*

Andersen'in

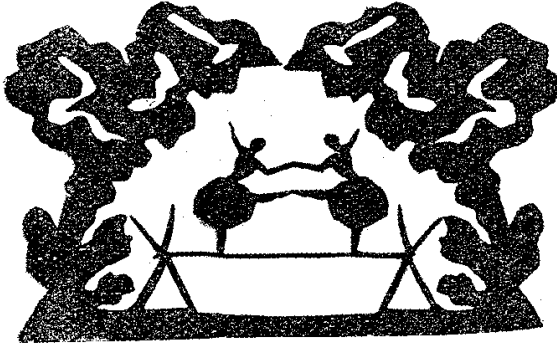
Elişleri Nümuneleri

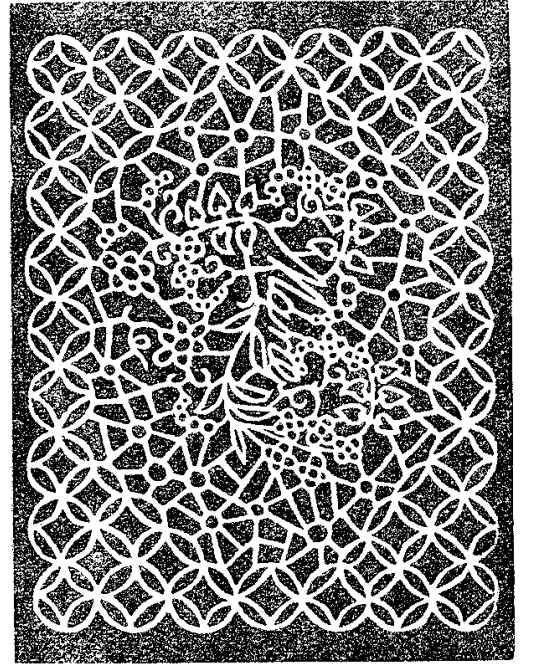
Sevgi

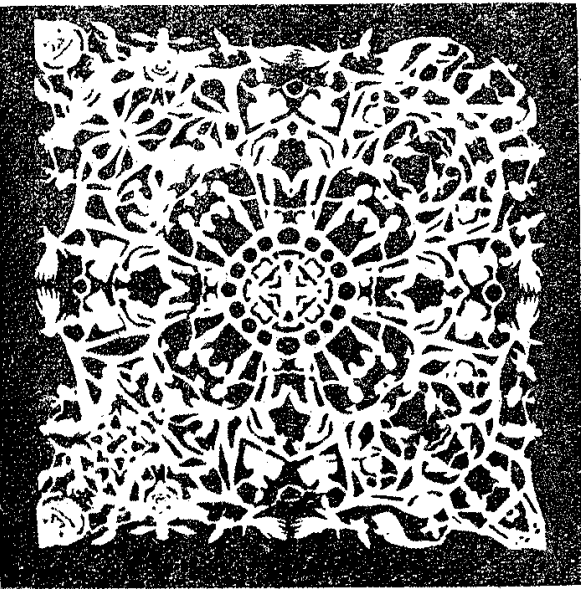
*Kâğıttan: Leylek ve yuvası
ormak ve kugular.*

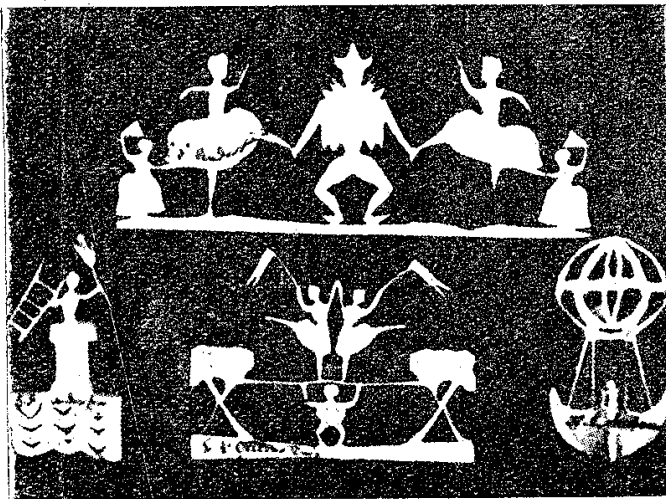
İp üzerinde dans

Kâğıttan dantela

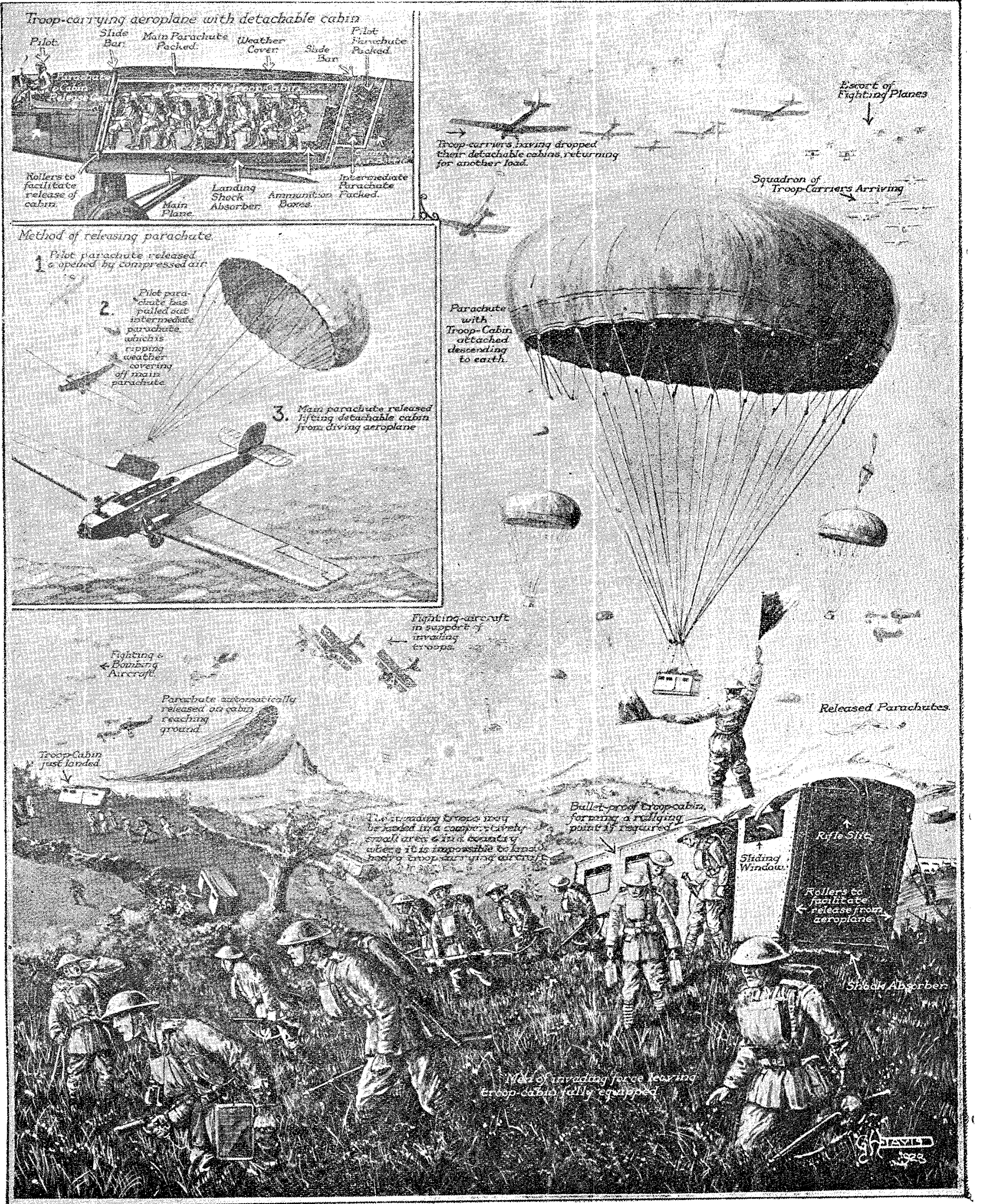
Kâğıttan dantela

Canbazlar

Kâğıttan peri masalı.

Tayyarelerle bir mevkie asker ihracı

- 1 — Tayyaredeki askerleri havi vagon. 2 — Paraşüt açılarak vagonun tayyareden ayrılması.
3 — Nakledilen askerlerin hücum vaziyeti alması.

Semalardan İstilâ

Amerika ve İngilterede en son yapılan tayyare tecrübeleri ve keşifler, istenilen yere semalardan asker çıkarmak, ve arzu edilen yeri istilâ etmek mümkün olduğunu isbat etmiştir. Bundan bir müddet evvel Amerikada, makinesi bozularak sukuta mahkûm olan bir tayyareyi kurtarmak için bir siperi sukut (paraşüt) icat edilmişti. Bu paraşüt açıldığı zaman, sukut etmekte olan tayyareyi kâfi müddet havada tutabilecek bir kuvvete maliktir. Bu hususta yapılan tecrübe büyük muvaffakiyetler hasıl etmiştir. Şimdi İngilterede bunun daha vasi neticeleri elde edilmiştir. Burada icat edilen gayet büyük bir paraşüt, bir tayyare içerisine yerleştirilen, içi asker dolu bir vagonu, salimen, yere indirebiliyor. Resmimiz böyle tayyare filoları vasıtasile, bir yere, nasıl asker çıkarılabildiğini gösteriyor.

Şimdi tayyare gövdesinin, kanatlar hizasında, üst kısmına, içerisine bir çok müsellaah asker alabilen, bir vagon yerleştirilmiştir. Bu vagon, her vakit kolayca çıkartılabilecek bir yazıyettedir. Önde pilota mahsus ufak bir paraşüt bulunduğu gibi arkada da

bir orta, bir de büyük paraşüt vardır. Tayyare istenilen yere yetiştigi zaman, öndeki paraşüt serbest bırakılıyor. Bunun taziykiyle mütavassıt paraşüt açılıyor. Bu paraşüt te büyük paraşütü havalandırıyor. Büyük paraşütün açılmasile, tayyarenin yukarı ve içerisine yerleştirilmiş olan vagon da tayyareden ayrılıyor. Zaten ana tayyare de, bu sırada aşağıya indiğinden, vagonun ayrılmasını kolaylaştırıyor. Müsellaah askerlerle dolu vagonun altında, bir boşlukta yay tertibatı olduğundan, yere düştüğü zaman hiçbir sarsıntıya maruz kalmıyor. Vagon yere indiği zaman, dört tarafı kurşun geçmiyen bir haliteden yapıldığı için mermilerden müteessir olmak tehlikesi de yoktur. Tayyare, hamulesi olan askerleri bıraktıktan sonra başka bir kafiye asker almak için derhal hareket edebilecektir. Her sefer de bir kaç yüz tayyare ile yapılan nakliyat, az çaman zarfında, hedefe, büyük bir askeri kıtanın götürülmesini mümkün kılacaktır. Eğer vagon toprağa ineceği yerde, su üzerine sukut ederse, tertibatının mükemmeliyeti sayesinde batmayarak, su üzerinde yüzecektir. Tabii bu tayyareleri müdafa'a ve muhafaza

için ayrıca yangın ve taarruz bombalarına malik tayyareler de sevkedilecektir.

Resimde vagon üzerine çıkmış bir asker, bayraklar vasıtasile hareketi idare etmektedir. Resmimiz bütün taarruz hareket ve vasıtalarını vazih bir şekilde göstermektedir. Gene aynı vasıtalarla işgal kıtaatına erzak ve cep-hane sevk ve temini de mümkün olacaktır.

İngilterede son ordu manevralarından bu usul tecrübe edilmiş ve neticede, bunun, müstakbel bir harpte çok işe yarayacağı anlaşılmıştır. Büyük miktarda asker sevki için muazzam tayyareler kullanılması büyük tayyare hangarlarına lüzum gösterdiği için bu vasıtanın daha muvafık olduğu kabul edilmiştir. Mütema-diyen yapılan tecrübeler ve tetkikat vagon vasıtasile asker nakli için daha amelî ve kolay usullerin bulunabileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Görüyoruz ki istikbal, harp için çetin imtihanlarla doludur. Onun için bizde büyük ve meş-kûr faaliyetler gösteren tayyare cemiyetimizi takdir ve şükranla selamlamalıyız.

KÂZİM SEVİNÇ